

WOJEWODA ŁÓDZKI

RPS-I.431.17.2023

Łódź, 25 października 2023 r.

Pan

Adam Topolski

Wójt Gminy Ksawerów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 12, 15 i 16 czerwca 2023 roku pracownicy Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi przeprowadzili kontrolę kompleksową w Gminie Ksawerów w zakresie realizacji przez gminę zadań własnych wynikających z art. 6 ust. 2 pkt 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie¹. Czynności kontrolne zostały przeprowadzone na podstawie upoważnienia nr 83/2023 z dnia 1 czerwca 2023 roku wydanego przez Dyrektora Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, działającego z upoważnienia Wojewody Łódzkiego. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. Wyniki kontroli przedstawione zostały w protokole z kontroli podpisanym przez zespół inspektorów w dniu 21 lipca 2023 r. Pismem z dnia 31 lipca 2023 r., znak: RAP.438.65.2023.MBS Wójt Gminy Ksawerów wniósł zastrzeżenia do przedmiotowego protokołu. Zespół inspektorów przeanalizował wniesione zastrzeżenia i w stanowisku z 12 września 2023 r. stwierdził ich częściową zasadność. W związku z tym - dokonano stosownych zmian w protokole z kontroli. Protokół ten został podpisany przez Wójta Gminy Ksawerów 20 września 2023 r. i odesłany do Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej 25 września 2023 r.

Realizację zadań Gminy Ksawerów w skontrolowanym zakresie ocenia się pozytywnie z nieprawidłowościami.

Na powyższą ocenę składają się następujące ustalenia:

1. W okresie objętym kontrolą na terenie Gminy funkcjonował Punkt Konsultacyjny, którego działalność nie została uwzględniona w dokumentach wewnętrznych Gminnego

¹ (Dz. U. z 2021 r. poz.1249), zwanej dalej: ustawą.

Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie², co uznano za uchybienie. Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie powinien określać faktyczną realizację podejmowanych działań, a więc powinien również uwzględniać działalność podejmowaną przez Punkt Konsultacyjny. Powyższe uchybienie ma wyłącznie charakter formalny i nie miało wpływu na jakość świadczonej przez Punkt Konsultacyjny pomocy. Niemniej jednak, uchybienie to wskazuje na brak jednolitości w zapisach dokumentów wewnętrznych odnoszących się do funkcjonowania tej instytucji. Ponadto, zwrócono uwagę, że działalność Punktu Konsultacyjnego nie została również uwzględniona w przekazanym w dniu 28 marca 2023 roku za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) „sprawozdaniu z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2022 r.”, co uznano za uchybienie. Brak wykazania aktywności w powyższym zakresie nie miało bezpośredniego wpływu na jakość świadczonych na terenie Gminy usług. Zaznaczyć natomiast należy, że dane te mają znaczenie na poziomie statystycznym, gdyż są wykorzystywane w procesie analizy zaangażowania poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dając tym samym obraz niezgodny ze stanem faktycznym.

2. Opracowano i realizowano „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2030, który przyjęto Uchwałą Nr XXXI/241/202 Rady Gminy Ksawerów z dnia 25 listopada 2020 rok, zmieniony Uchwałą Nr XXXIII/257/2021 z 24 stycznia 2021 roku, co jest zgodne z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy. Stwierdzono natomiast uchybienie w zakresie poprawności danych wykazanych w „Sprawozdaniu z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2023 za rok 2022” w zakresie wartości dotyczących liczby członków Zespołu Interdyscyplinarnego biorących udział w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Powyższe ma wyłącznie charakter formalny i nie rzutowało na jakość i sposób realizacji ww. Programu. Niemniej jednak, dane zawierane w dokumentach podsumowujących, powinny odzwierciedlać faktyczny przebieg realizacji podejmowanych w ramach Programu działań.

3. Prowadzono poradnictwo i interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Stwierdzono natomiast uchybienie w zakresie poprawności danych odnoszących się do liczby osób, które skorzystały z usług psychologa dla sprawców przemocy w rodzinie

² zwany dalej: GOPS

oraz psychologa dla osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie, osób uzależnionych i ich rodzin lub osób będących w kryzysie, wykazanych w „Sprawozdaniu za rok 2022 - Zespół Interdyscyplinarny”. Powyższe ma charakter formalny i nie miało wpływu na jakość pomocy udzielanej przez specjalistów, niemniej jednak dane zawierane w dokumentach sprawozdawczych powinny odzwierciedlać faktyczne wartości zrealizowanych zadań.

4. W okresie objętym kontrolą na terenie Gminy nie funkcjonował ośrodek wsparcia. Nie zaszła również w tym czasie potrzeba zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie z terenu Gminy, miejsc w ośrodkach wsparcia. Natomiast jak ustalono, Gmina Ksawerów dysponowała dwoma lokalami, które pozwalały na zabezpieczenie w trybie pilnym osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W przypadku braku dostępności ww. lokali alternatywę stanowiła możliwość skorzystania z usług „Hotelu Tymianek”. Środki na ten cel zabezpieczono w budżecie Gminy Ksawerów. Ponadto, jak ustalono przez zespół inspektorów na terenie Gminy nie została opracowana wewnętrzna procedura, która określałaby sposób postępowania w przypadku konieczności zabezpieczenia osób dotkniętych przemocą w rodzinie do ww. miejsc. Mając zatem na uwadze sposób realizacji przez gminę zadania określonego w art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy, należałoby opracować taką procedurę i udostępnić ją instytucjom realizującym zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ksawerów.

5. Na terenie Gminy Ksawerów utworzono zespół interdyscyplinarny, jednakże w zakresie jego organizacji i funkcjonowania stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości w następującym zakresie:

5.1 Stwierdzone uchybienia:

a) Nie przedstawiono w toku czynności kontrolnych porozumienia zawartego przez Wójta Gminy Ksawerów z sądem. Niemniej jednak, Kontrolującym okazano do wglądu pismo Wójta Gminy kierowane do Zespołu Kuratorów Sądowych Sądu Rejonowego w Pabianicach z prośbą o wskazanie przedstawiciela, który miałby wejść do składu Zespołu. Ponadto, przedstawiciel Sądu Rejonowego w Pabianicach uczestniczył w okresie objętym kontrolą w posiedzeniach Zespołu, co potwierdzają sporządzone protokoły z posiedzeń. Brak stosownego dokumentu potwierdzającego dopełnienie obowiązku wynikającego z art. 9a ust. 8 ustawy stanowi uchybienie o charakterze formalnym, niemające bezpośredniego wpływu na jakość świadczonych usług w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego.

b) Bezpośrednio do indywidualnych teczek rodzin nie dołączono protokołów ze spotkań grup roboczych, co z uwagi na istotność informacji i ustaleń zawieranych w protokołach w odniesieniu do prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” uznano za uchybienie.

Niezałączenie ww. dokumentów do teczek rodzin, może mylnie wskazywać na brak systematyczności w podejmowaniu działań lub niedopełnienie obowiązku dokumentowania wszelkich prowadzonych w ramach procedury działań.

c) W tezkach rodzin 1, 5 i 7, na pierwszej stronie formularza „Niebieska Karta – A” nie zamieszczono pieczęci podmiotu wszczynającego procedurę. Jak ustalili Kontrolujący we wskazanych sprawach instytucją, wszczynającą procedurę był funkcjonariusz Policji z Posterunku Policji w Ksawerowie. Powyższy brak stanowi uchybienie o charakterze formalnym, które nie miało wpływu na jakość świadczonej pomocy i podejmowanych w procedurach działań.

d) Pismo kierowane do Sądu Rejonowego w Pabianicach zawierające opis sytuacji rodziny oraz informacje w zakresie prowadzonej procedury „Niebieskie Karty” opatrzone podpisem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie. Biorąc pod uwagę, że Kierownik Ośrodka pełnił również funkcję Przewodniczącej Zespołu, powyższe uchybienie ma wyłącznie charakter formalny. Niemniej jednak, to do kompetencji przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego należy kierowanie korespondencji do instytucji w ramach toczących się procedur.

5.2 Stwierdzone nieprawidłowości:

a) Nie zachowano częstotliwości organizacji posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego, co stanowi nieprawidłowość w realizacji art. 9a ust. 7 ustawy³. Powyższe nie miało wpływu na jakość pomocy udzielanej rodzinom, biorąc pod uwagę, iż do każdej z rodzin powołana została odrębna grupa robocza. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę rangę zadań nałożonych przez ustawodawcę na Zespół, wymagane jest zachowanie minimum częstotliwości spotkań zespołu.

b) Zgodnie z brzmieniem § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”⁴ - w ramach procedury członkowie zespołu interdyscyplinarnego jak i grupy roboczej udzielają pomocy osobie dotkniętej przemocą w rodzinie. Jak ustalono w trakcie czynności kontrolnych Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Ksawerów pomimo posiadania informacji, co do miejsca zamieszkania osoby dotkniętej przemocą w rodzinie zaniechała przekazania dokumentacji niezbędnej do podjęcia działań przez zespół interdyscyplinarny właściwy dla nowego miejsca zamieszkania ofiary, w skutek czego osoba dotknięta przemocą w rodzinie nie otrzymała należytej pomocy oraz wsparcia, co uznano za nieprawidłowość w realizacji § 16 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia.

³

⁴ (Dz. U. Nr 209, poz.1245)

c) Nie monitorowano przez Grupy Robocze sytuacji rodzin po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” jako rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie, co stanowi nieprawidłowość w realizacji art. 9b ust. 3 pkt 1 ustawy. Brak działań monitorujących po zakończeniu procedury może skutkować brakiem poczucia bezpieczeństwa osób i rodzin w których dochodziło do przemocy.

Ponadto, zgodnie z zapisem § 7 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta z dnia 13 września 2011 r.”⁵ wypełniony formularz „Niebieska Karta - A”, powinien być przekazywany bezpośrednio do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Jak ustalono w toku kontroli na pierwszej stronie dokumentu znajdowała się parafa pracownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie, który posiadał niezbędne dokumenty pozwalające mu na przyjmowanie i przekazywanie do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego formularza „Niebieska Karta- A” (co szczegółowo opisano w części VI protokołu z kontroli). Niemniej jednak, w trosce o bezpieczeństwo zawartych ww. formularzu informacji, jako dobrą praktykę należy przyjąć użycie dodatkowych zabezpieczeń w formie np. kopertowania dokumentacji wpływającej do Przewodniczącej Zespołu.

Przyczyną stwierdzonych w toku kontroli uchybień i nieprawidłowości było niewłaściwe zastosowanie przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁶ oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta z dnia 13 września 2011 r.”⁷

Za stwierdzone w toku kontroli uchybienia oraz nieprawidłowości odpowiadają:

1) Za uchybienie dotyczące niewykazania w dokumentach wewnętrznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie Punktu Konsultacyjnego, odpowiedzialny jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie, który odpowiada za wdrożenie właściwej struktury organizacyjnej Ośrodka. Natomiast za uchybienie dotyczące błędnego wykazywania danych w sprawozdaniu z „realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za rok 2022” bezpośrednio odpowiedzialni są pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie, sporządzający sprawozdanie oraz Kierownik Ośrodka - jako osoba sprawująca nadzór nad realizacją powierzonych im zadań (pkt 1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

⁵ (Dz. U. Nr 209, poz.1245)

⁶ (Dz. U. z 2021 r. poz.1249)

⁷ (Dz. U. Nr 209, poz.1245)

- 2) Za uchybienia wskazane przy realizacji zadań wynikających z art. 6 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy, odpowiedzialny jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie – jako kierownik jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bezpośrednio realizującej zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (pkt 2 i 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego).
- 3) Za uchybienie w zakresie organizacji Zespołu Interdyscyplinarnego wskazane w pkt 5 ppkt 5.1 lit. a) odpowiedzialny jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie jako kierownik zapewniający obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 4) Za uchybienia w zakresie funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego stwierdzone w pkt 5 ppkt 5.1 lit. b) i d) oraz za nieprawidłowości wskazane w pkt 5 ppkt 5.2 lit. a), b) i c) odpowiedzialna jest Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego, natomiast za uchybienie wskazane w pkt 5 ppkt 5.1 lit. c) odpowiedzialny jest przedstawiciel Policji wszczynający procedurę „Niebieskie Karty”.

Wobec powyższego, zgodnie z § 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 roku w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie⁸ w związku ze stwierdzonymi podczas kontroli kompleksowej uchybieniami i nieprawidłowościami zalecam:

1. Uwzględnienie w Regulaminie Organizacyjnym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie działalność Punktu Konsultacyjnego.
2. Dokonanie rejestracji Punktu Konsultacyjnego w Centralnej Aplikacji Statystycznej.
3. Zobowiązanie pracowników odpowiedzialnych za sporządzanie sprawozdań podsumowujących realizację podejmowanych przez jednostkę zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie aby dołożyli należytej staranności w ich opracowywaniu, tak aby informacje w nich zawierane były zgodne ze stanem faktycznym.
4. Gromadzenie wszystkich porozumień zawartych przez Wójta Gminy z podmiotami o których mowa ust. 3, 3a lub 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
5. Zadbać, aby pisma kierowane do instytucji w ramach prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” były opatrzone podpisem przewodniczącej zespołu interdyscyplinarnego.

⁸ (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 718)

6. Prawidłowe wypełnianie formularza „Niebieska Karta – A” przez podmioty upoważnione do jego wszczynania.
7. Umieszczanie bezpośrednio w indywidualnych teczkach rodzin dokumentacji wytworzonej w ramach toczącej się procedury „Niebieskie Karty”.
8. Jako dobrą praktykę - opracować procedurę regulującą zasady umieszczania osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zabezpieczonych do tego miejscach.
9. Jako dobrą praktykę - stosować dodatkowe zabezpieczenia w formie kopertowania dokumentacji wpływającej do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego.

Ponadto, mając na uwadze dokonane zmiany w zapisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁹ w odniesieniu do wykazanych w toku kontroli nieprawidłowości zalecam również:

10. Przestrzeganie częstotliwości organizowania posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego o czym mowa w art. 9a ust. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej¹⁰.
11. Monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”, zgodnie z treścią art. 9b ust. 8 pkt 7 ustawy o przemocy domowej¹¹.
12. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” - aby zespół interdyscyplinarny właściwy dla dotychczasowego miejsca zamieszkania takiej osoby, każdorazowo informował o prowadzeniu procedury zespół interdyscyplinarny właściwy dla jej obecnego miejsca zamieszkania, zgodnie z treścią art. 9e ust.3 ustawy o przemocy domowej.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej¹² przysługuje Panu prawo do złożenia zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W przypadku braku zastrzeżeń kierownik podmiotu kontrolowanego powinien powiadomić o realizacji, zaleceń, uwag i wniosków, w terminie 30 dni od ich otrzymania. Informację w tym zakresie należy przekazać do Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej

⁹ Od 22 czerwca 2023 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289 i poz. 535).

¹⁰ (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289 i poz. 535).

¹¹ (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289 i poz. 535).

¹² (Dz. U. z 2023 r. poz. 901).

Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi. Zarządzający kontrolę ma prawo żądania w każdym czasie informacji o stanie realizacji zaleceń pokontrolnych lub innych działań podjętych w wyniku kontroli, w szczególności w celu usunięcia nieprawidłowości i wykonania wniosków. Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 130 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej¹³, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych - podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 12 000 zł.

Z up. WOJEWODY ŁÓDZKIEGO

Anetta Chlebicka
**Dyrektor Wydziału Rodziny i Polityki
Społecznej**

¹³ (Dz. U z 2023 r. poz. 901).